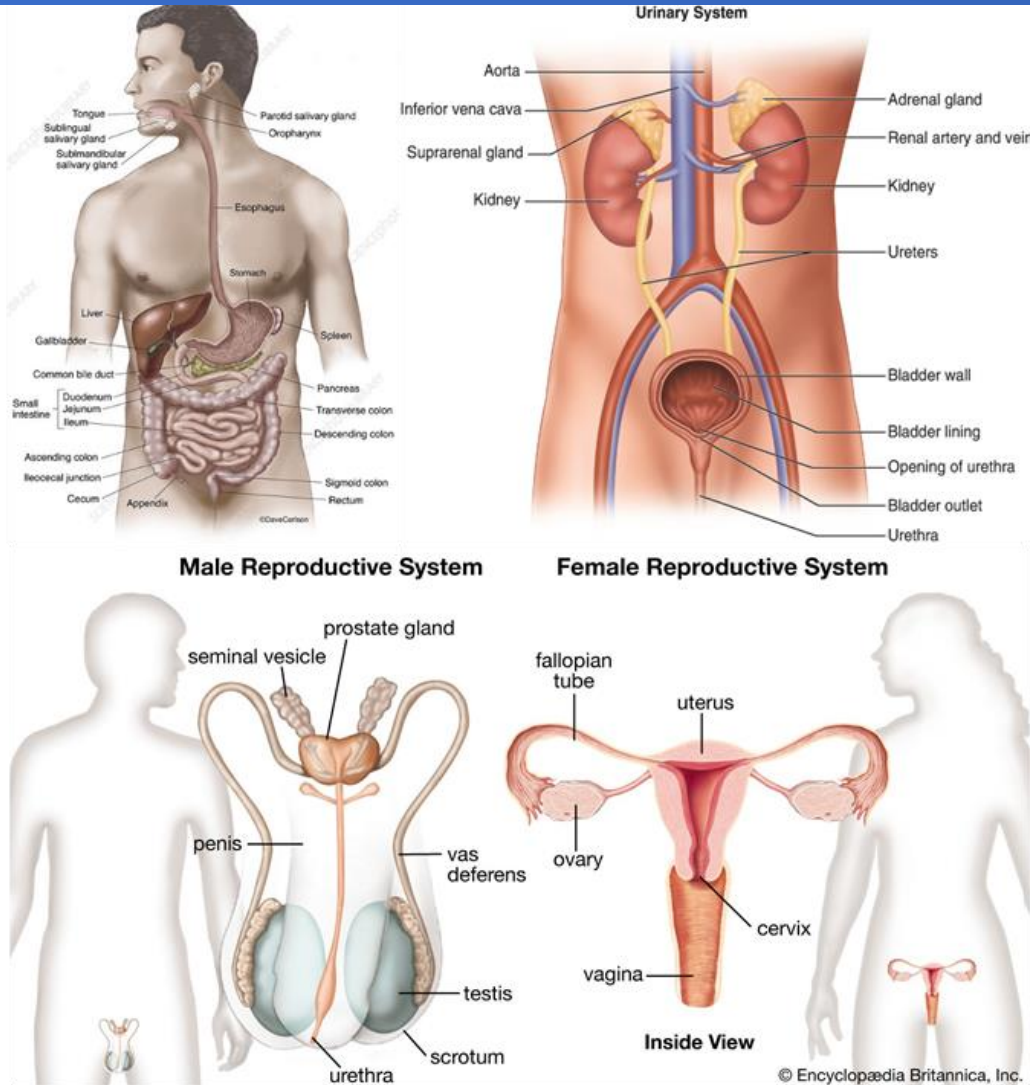

การซักประวัติ การตรวจร่างกายและการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์

อาจารย์รัชณี ผิวพ่อง
คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

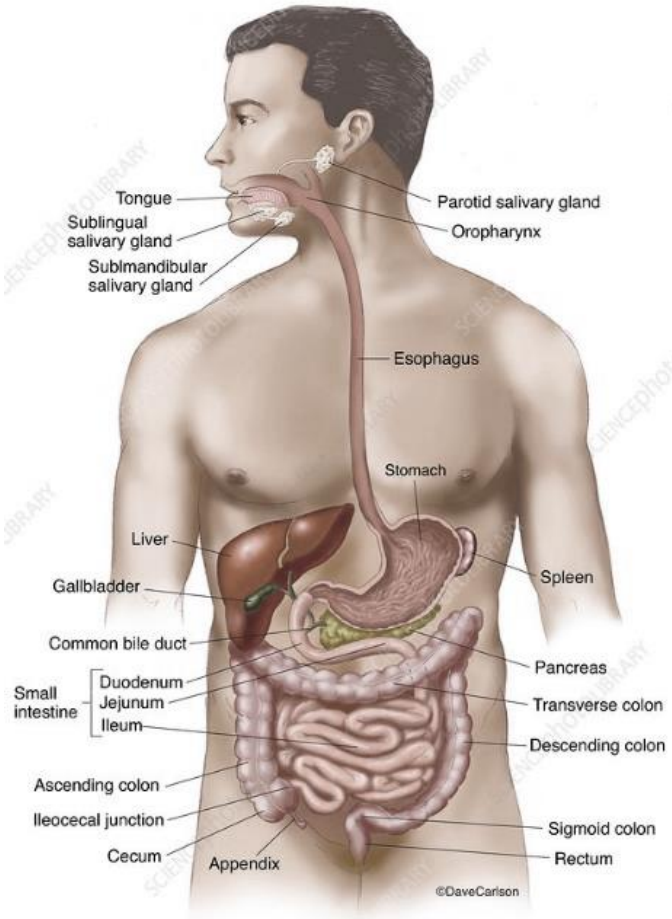
วัตถุประสงค์

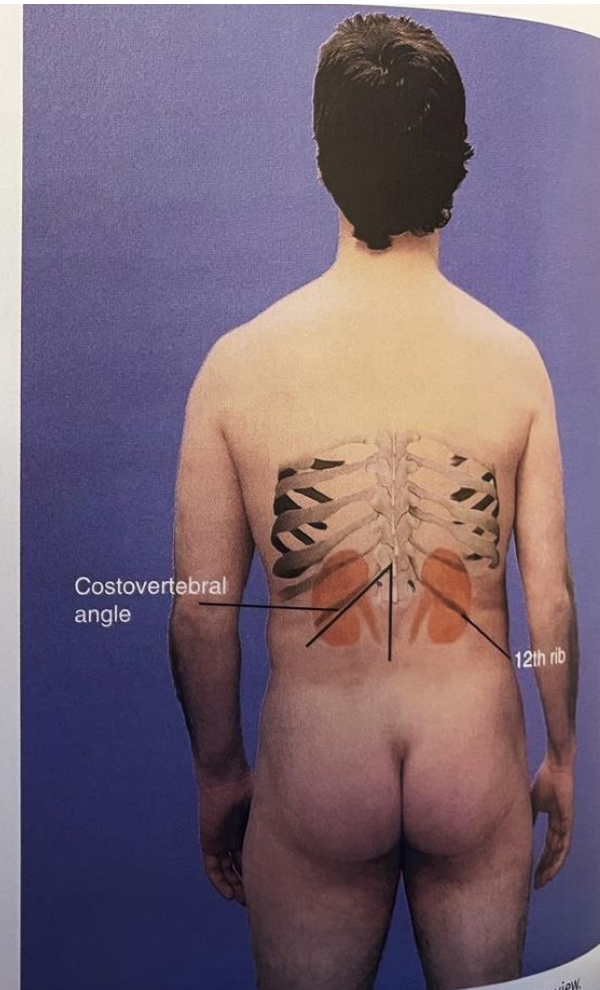
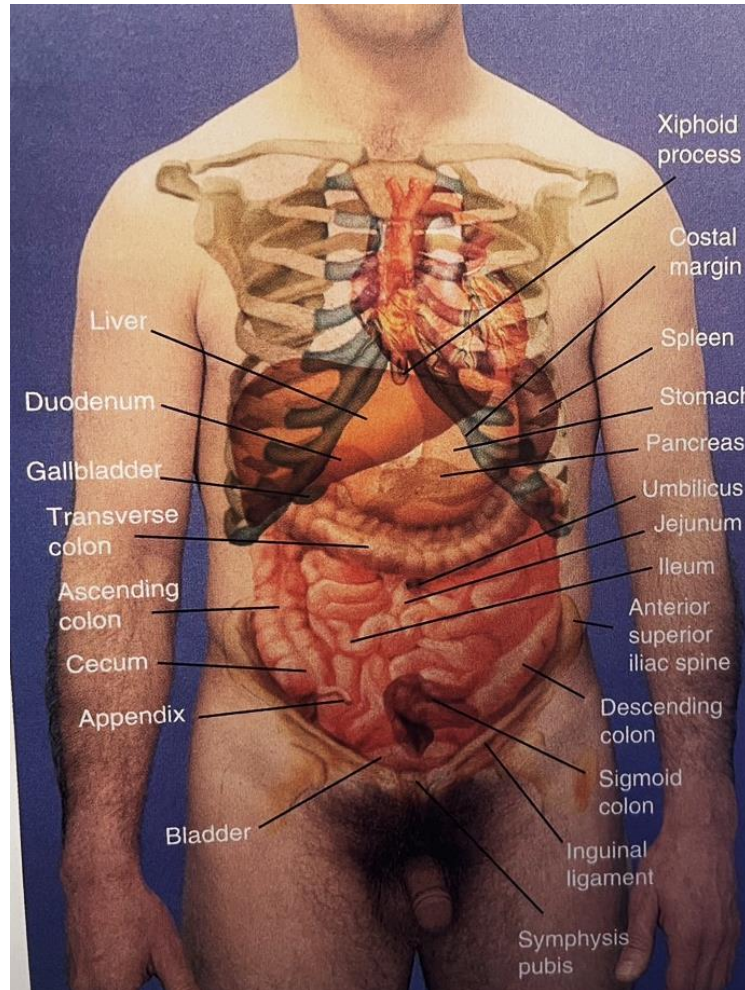
นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายหลักการการซักประวัติผู้รับบริการที่มีปัญหาระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์ได้
2. ปฏิบัติทักษะการตรวจร่างกายผู้รับบริการที่มีปัญหาระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์ ได้
3. วิเคราะห์ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และการตรวจพิเศษผู้รับบริการที่มีปัญหาระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์ ได้

การซักประวัติ การตรวจร่างกายและการตรวจทางห้องปฏิบัติการระบบทางเดินอาหาร

Anatomy

การซักประวัติระบบทางเดินอาหาร

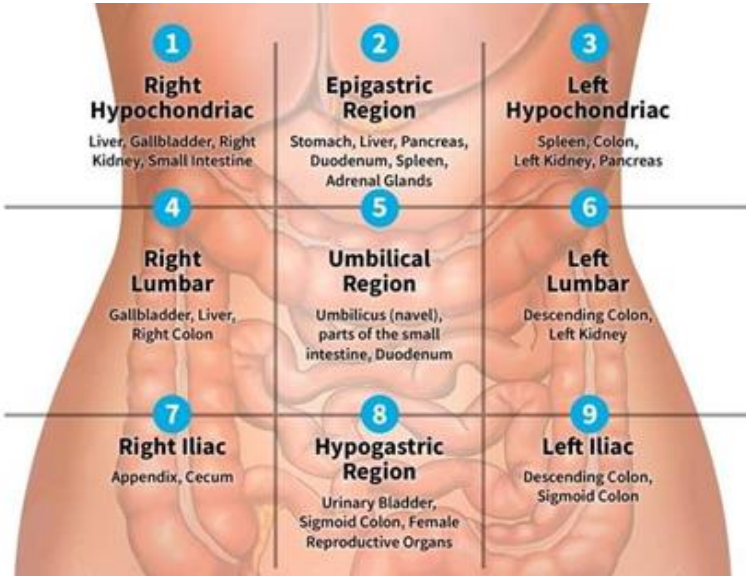
- ปวดท้อง สามารถใช้หลักการซักประวัติ OPQRST
- ตำแหน่งที่ปวด อาการปวดที่เริ่มปวด อาการปวดรุนแรงมากขึ้น ลักษณะอาการปวด สิ่งที่ทำให้อาการปวดรุนแรงขึ้นหรือบรรเทาความเจ็บปวด อาการที่เกิดร่วม
- ประวัติการรับประทานอาหารเมื่อสุดท้าย อาการคลื่นไส้ อาเจียน กลืนลำบาก
- ระบบขับถ่าย ได้แก่ อาการท้องเสีย อาการท้องผูก
- ตัวตาเหลือง (jaundice) มีอาการคันตามตัว ระยะเวลาที่เริ่มมีอาการ
- ขาบวม ท้องบวม ตัวยาว
- อาการร่วมอื่นๆ เช่น ไข้ ไข้หนาวสั่น
- การดื่มแอลกอฮอล์ การแก้ปวด ยาชุด ยาละลายลิ่มเลือด การเจ็บป่วยในอดีต การผ่าตัดช่องท้อง
- ประวัติประจำเดือนและการตั้งครรภ์

การตรวจร่างกายระบบช่องท้อง

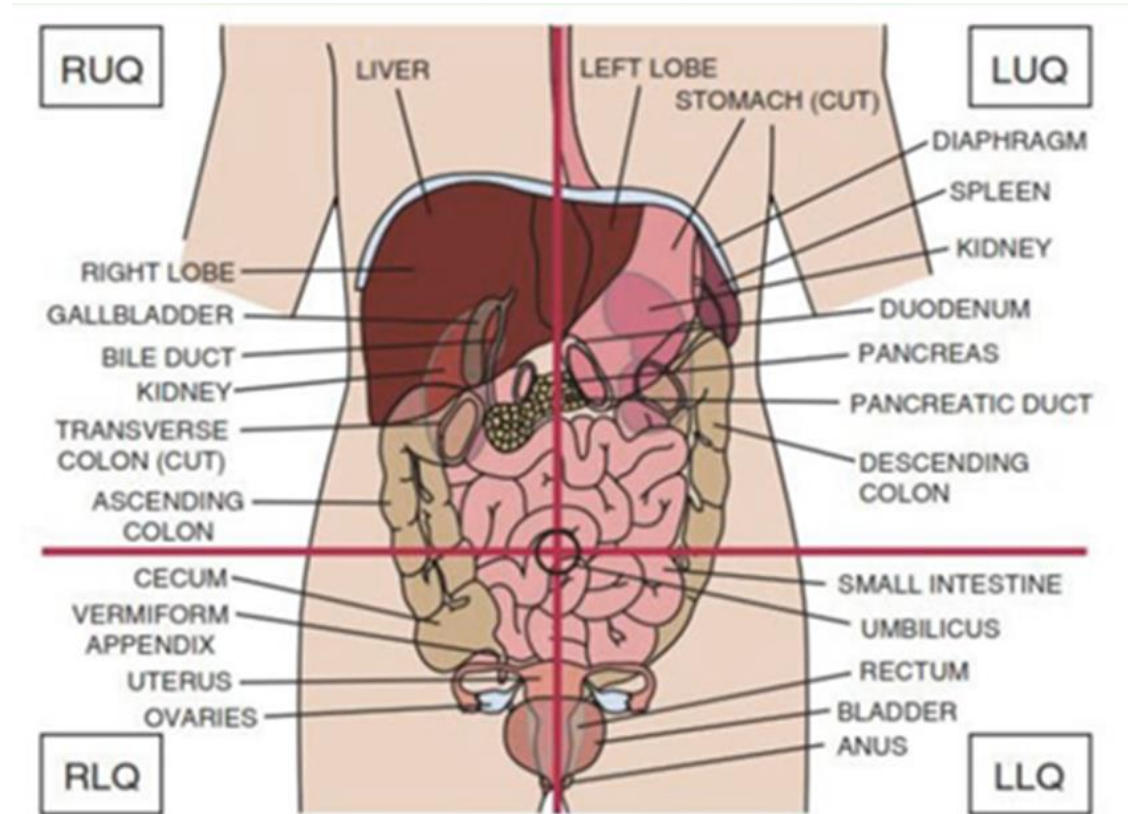
การแบ่งเส้นสมมติหน้าท้อง

Abdominopelvic region

<https://www.youtube.com/watch?v=VEjjoktLv2s>

1-20 นาที

Abdominopelvic quadrants

การตรวจร่างกายระบบช่องท้อง

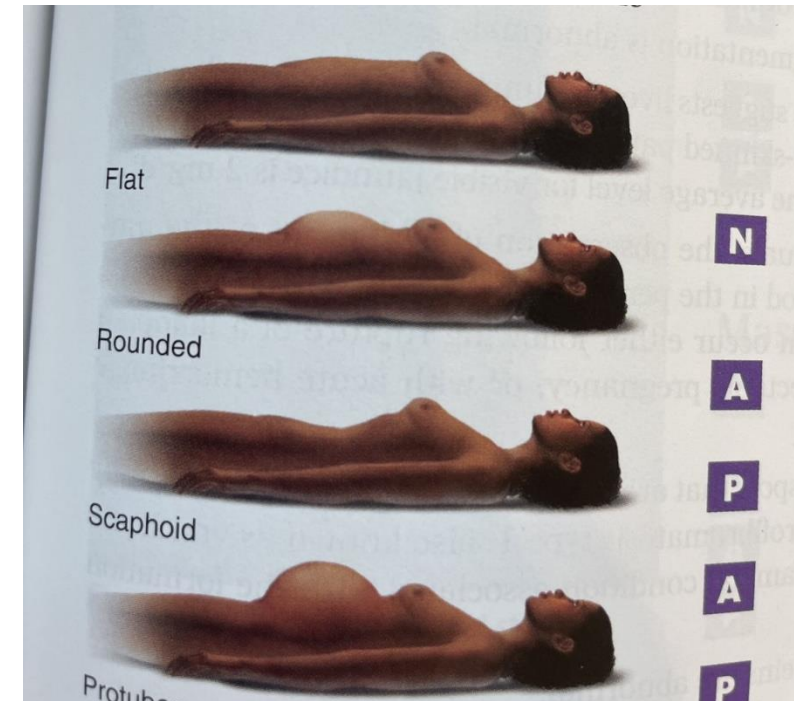
การเตรียมผู้ป่วย

การดู ฟัง เคาะ คลำ

การดู (Inspection)

- ความสมมาตร
- รูปร่าง ท้องแบนราบ (Flat)
- ท้องแฟบ (Scaphoid)
- ท้องกลม (Round)
- โป่งมาก (Distended)
- คูสีผิว (Color)
- รอยโรค
- แผลเป็นที่เกิดจากการผ่าตัด (Scar)
- ลายหน้าท้อง (Striae)
- หลอดเลือดบริเวณหน้าท้อง
- หลอดเลือดดำโป่งพอง
- หลอดเลือดเออร์ตาโป่งพอง
- สะคื้อ
- spider navi

ตำแหน่งที่เจ็บและตรวจตำแหน่งนี้เป็นอันดับสุดท้าย

การฟัง (Auscultation)

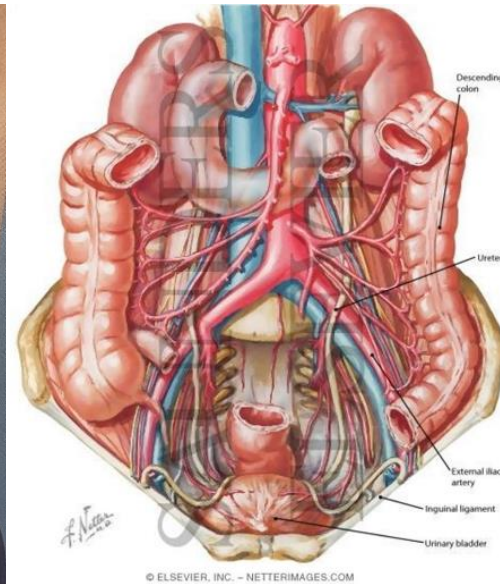
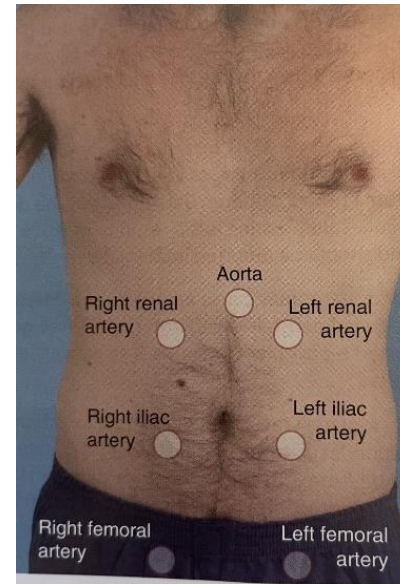
1. เสียงการบีบตัวของลำไส้ (Bowel sound) ฟังให้ทั่วทั้ง 4 quadrants

- normoactive bowel sound การเคลื่อนไหวปกติ 5 –30 ครั้งต่อนาที
- Hyperactive bowel sound เสียงการเคลื่อนไหวลำไส้มากผิดปกติหรือดังก่อบตลอดเวลา
- Hypoactive bowel sound เสียงลำไส้ที่ดังก้นน้อยกว่าปกติหรือเบาลง
- Absent bowel sound ไม่มีเสียงการเคลื่อนไหวของลำไส้

2. การฟังเสียงหลอดเลือด (Vascular sound)

- ภาวะปกติ "ไม่ได้ยินเสียง"
- เสียงฟู่ (Systolic Bruit)
- "ได้ยินต่อเนื่อง (Abdominal Venous hum)

3. เสียงที่เกิดจากการเสียดสีของเยื่อช่องท้อง (Friction Rub)

การเคาะ (Percussion)

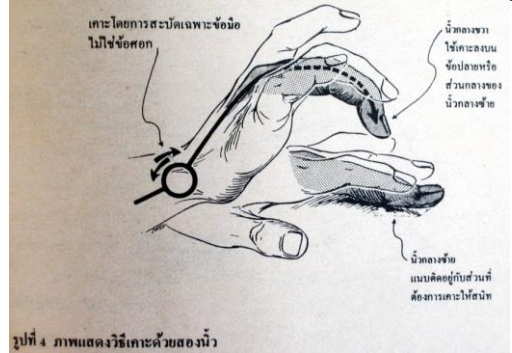

1) การเคาะทั่วไป

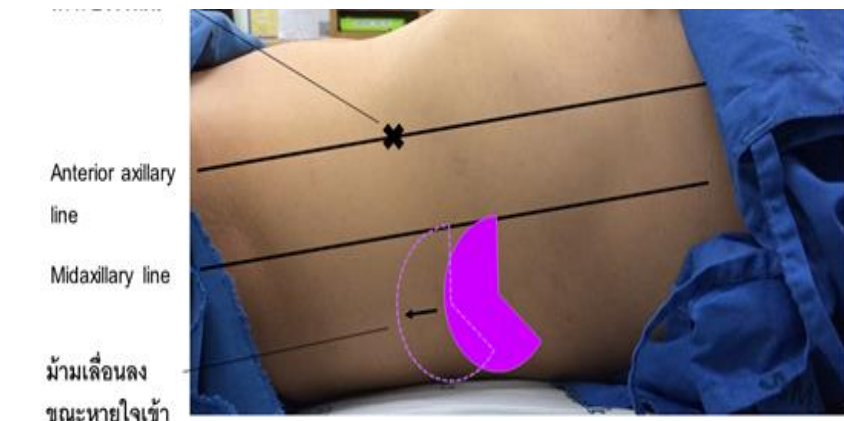
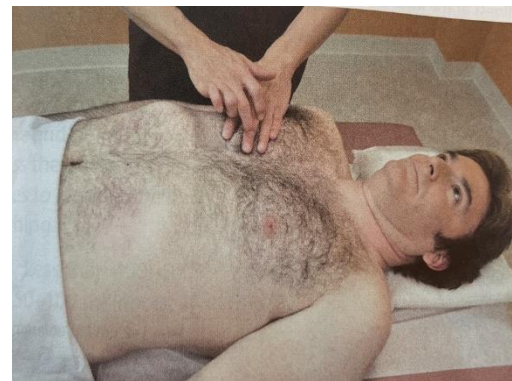
- ปกติ (tympany) จะได้ยินเสียงโปร่งทั่วท้อง
- เสียงทึบ (dullness) บริเวณตำแหน่งของตับม้าม กระเพาะปัสสาวะ
- เสียงโปร่งมาก (Hyper resonance) ลมหรือแก๊สในกระเพาะอาหาร

2) การเคาะหาขอบเขตของตับ ปกติในผู้ใหญ่จะมีขนาด 6 –12 เซนติเมตร

3) การเคาะม้าม

รูปที่ 4 ภาพแสดงวิธีเคาะด้วยสองนิ้ว

การเคาะหน้าในช่องท้อง

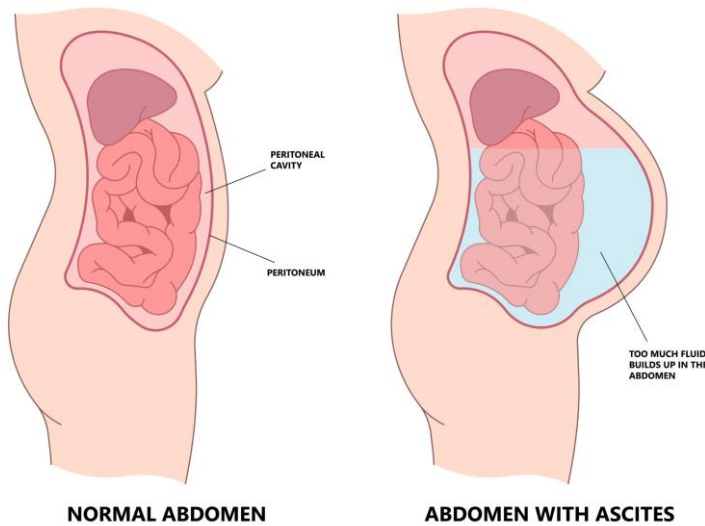
- Shifting dullness
- Fluid thrill

Ascites

Shifting dullness

ASCITES

Fluid thrill

การคลำ

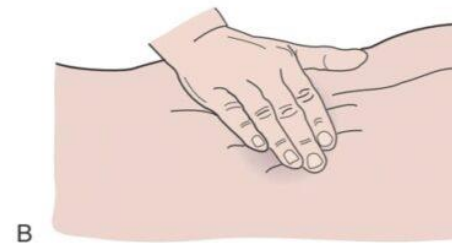
ใช้อุ้งมือทั้ง 4 นิ้วคลำ

คลำตื้น กดลงบริเวณหน้าท้องประมาณ 1 เซนติเมตร
อย่างนุ่มนวลคลำวนไปตามเข็มนาฬิกา เริ่มจากรอบ
สะดือจนทั่วท้อง และขณะคลำห้ามยกมือ

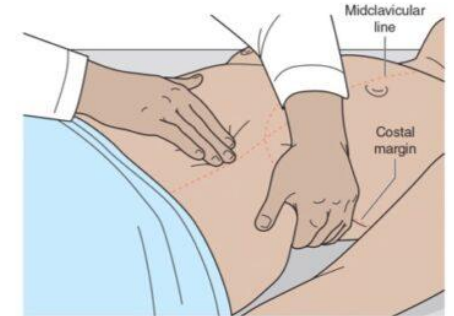
- Guarding
- Rigidity

คลำลึก ใช้อุ้งมือกดลงลึกประมาณ 5 – 8 ซม.

- ก้อน บอก ตำแหน่งที่พบ (Location) ขนาด (Size) รูปร่าง (Shape) ความนุ่ม แข็ง (Soft, Firm, Hard) พื้นผิวของก้อนเป็นก้อนเรียบหรือขรุขระ (Surface) การเคลื่อนไหว (Mobility) การกดเจ็บ (Tenderness)

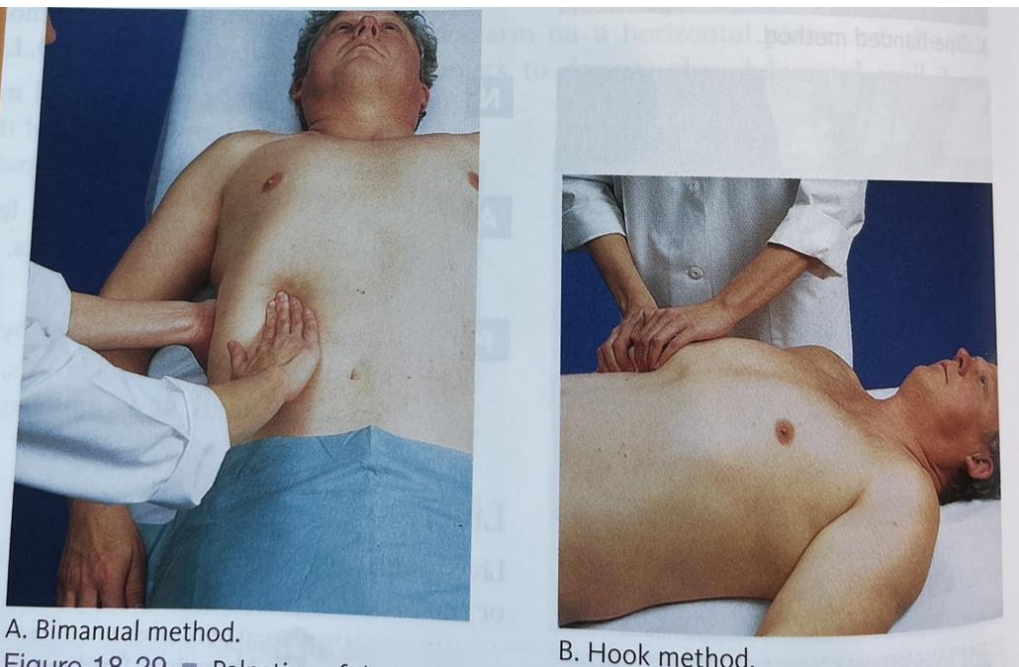

(light or superficial palpation)

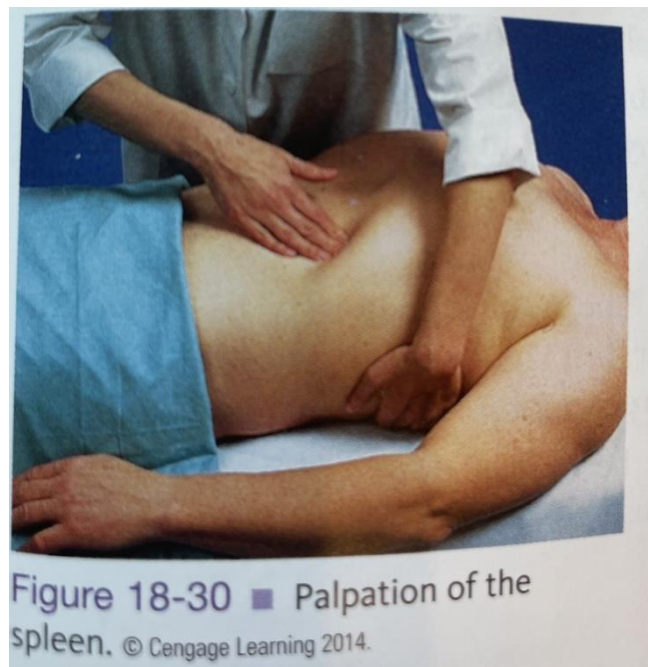

deep or bimanual palpation

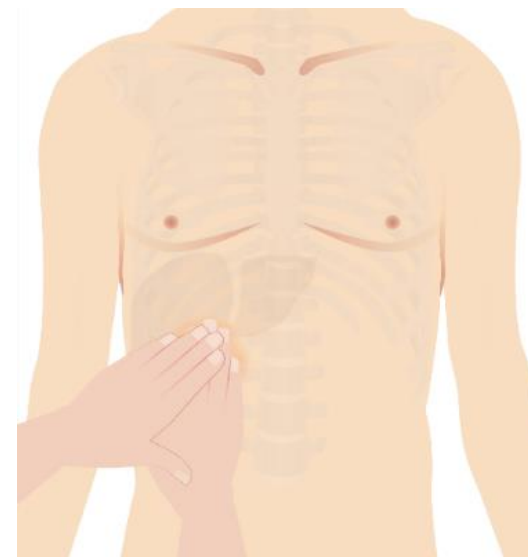
การคลำตบ

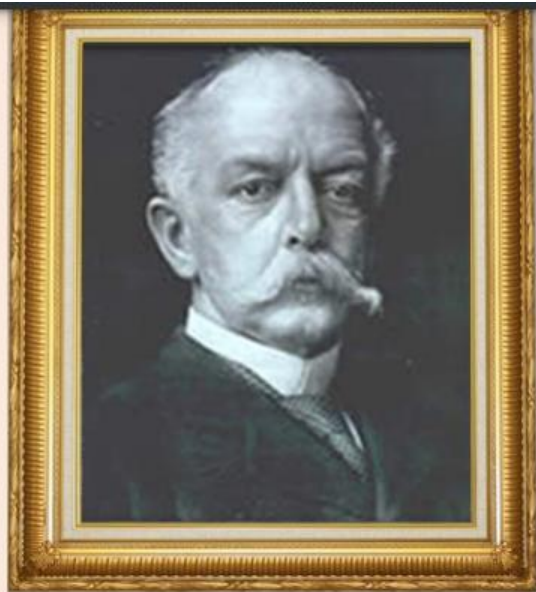

การคลำม้าม

การคลำถุงน้ำดี

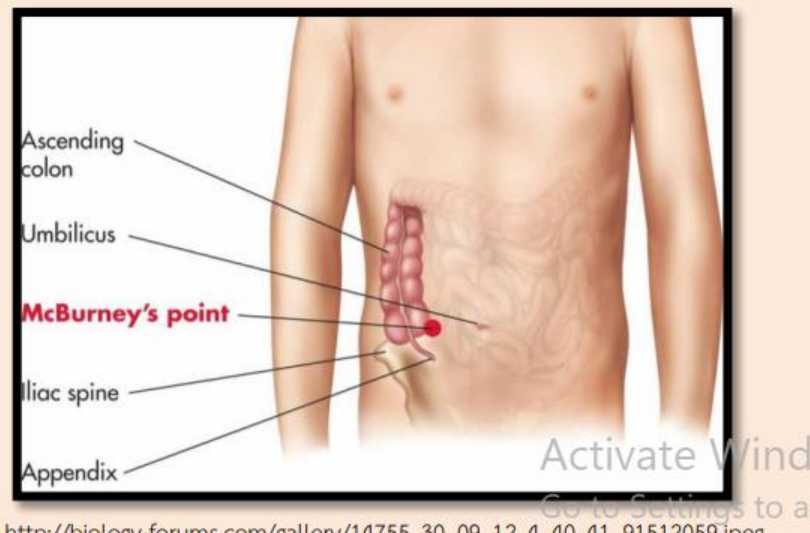
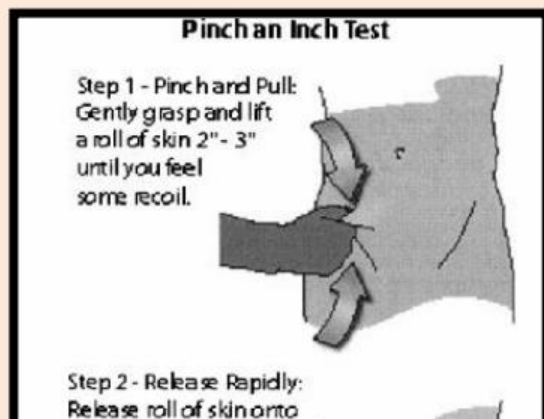

McBurney's point เป็นชื่อที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ในช่วงหลังศตวรรษที่ 19 มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีที่มาจากชื่อของ ศัลยแพทย์ชาวนิวยอร์ก **Charles McBurney** ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการวินิจฉัยโรคไส้ติ่งอักเสบในปี 1889 โดยการกดจุดที่ช่องท้องด้านขวาและเรียกชื่อจุดนั้นว่า "seat of greatest pain." และใน 5 ปีต่อมา คุณหมอ McBurney อธิบายแผลที่เกิดจากการผ่าตัดในส่วนขวาของช่องท้องในการผ่าตัดไส้ติ่งอักเสบออกและเรียกมันว่า "McBurney's incision."

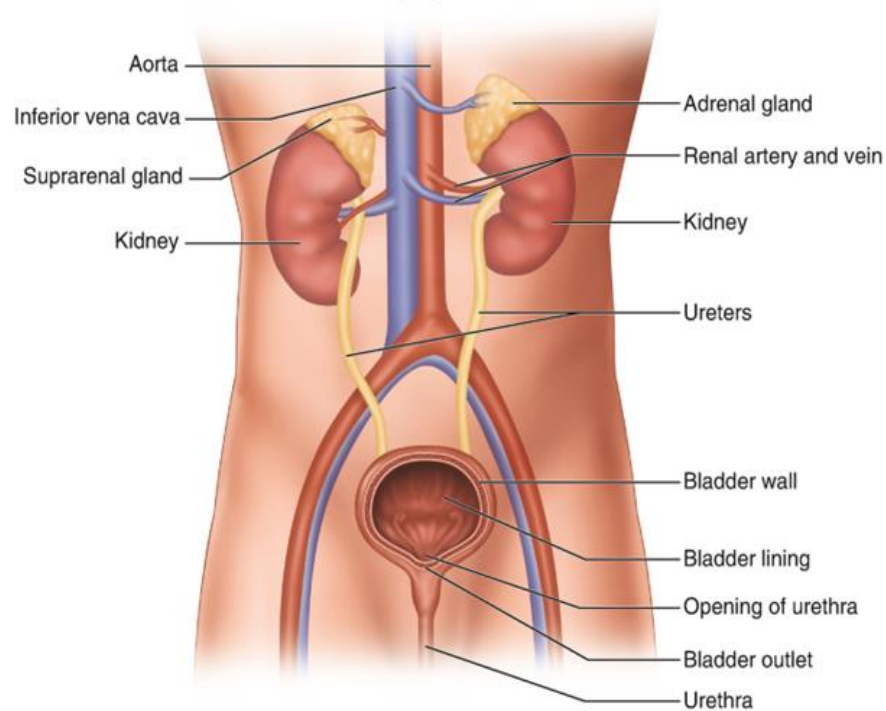
Appendicitis

Pinch-an-inch

การซักประวัติในระบบทางเดินปัสสาวะ

Urinary System

อาการที่ต้องซักประวัติ

- ความผิดปกติในการขับถ่ายปัสสาวะ: ความถี่ กลางคืน กระปริดกระปอย
- ปัสสาวะลำบาก (Difficult urination)
- ปวดและแสบเวลาถ่ายปัสสาวะ (Painful and burning urination)
- การกลั้นปัสสาวะไม่ได้ (Incontinent)
- ปัสสาวะรดที่นอน (Enuresis)
- ปัสสาวะคั่ง (Retention)
- ปัสสาวะมีลม (Pneumoturia)
- ความผิดปกติเกี่ยวกับลักษณะปัสสาวะ
- ความผิดปกติเกี่ยวกับจำนวนปัสสาวะ
- อาการบวม (Edema)
- ปวดหลังบริเวณ Costovertebral angle (Flank pain)
- ปวดบริเวณเหนือหัวหน่าว (Suprapubic pain)

การตรวจร่างกายระบบทางเดินปัสสาวะ

ดู การโป่งนูนของกระเพาะปัสสาวะ

การคลำ เป็นการคลำไต
โดยใช้มือ 2 ข้าง
เริ่มคลำไตข้างซ้าย

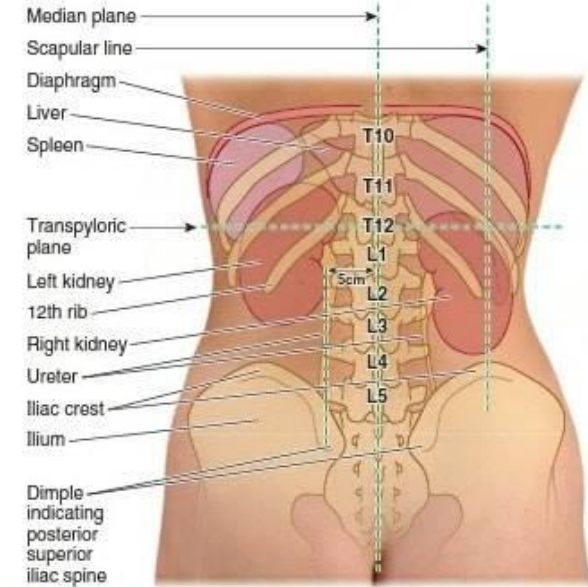

FIGURE 2.78. Surface anatomy of the kidneys and abdominal part of ureters.

การเคาะ CVA

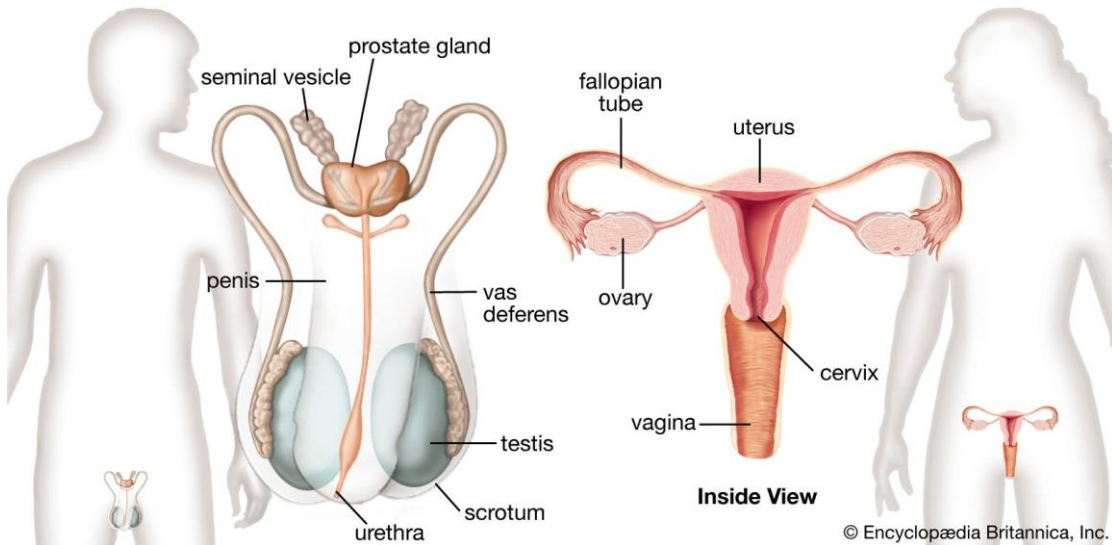

การชักประวัติในระบบสืบพันธุ์

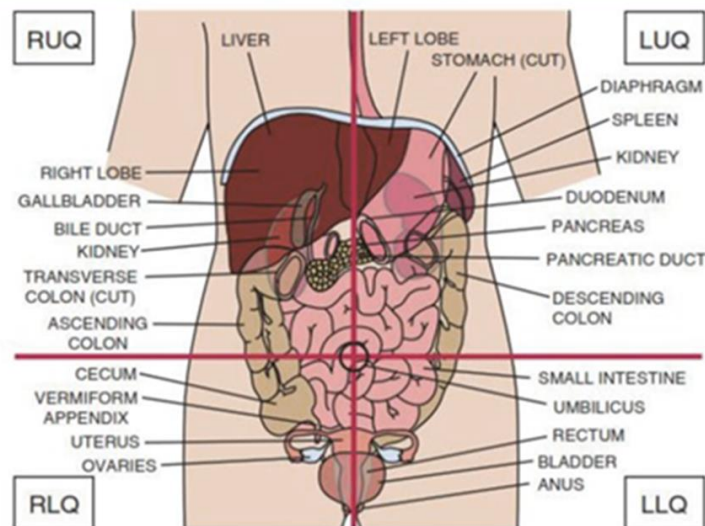

Male Reproductive System

Female Reproductive System

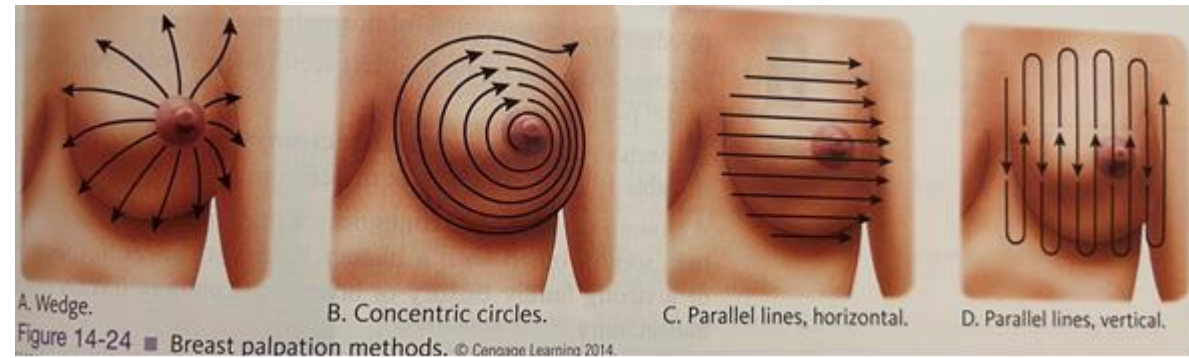
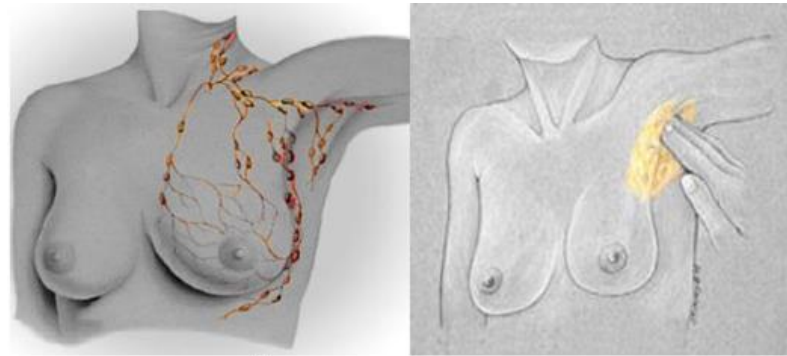
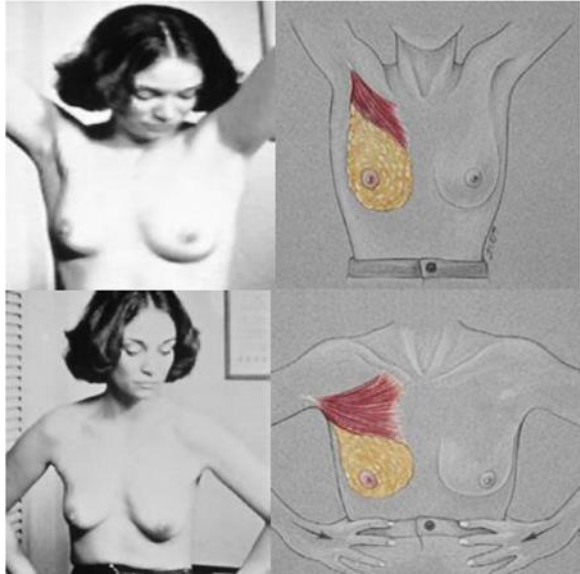
- ประวัติประจำเดือน
- ประวัติการมีเพศสัมพันธ์
- ประวัติการตั้งครรภ์และการคลอด
- ประวัติการคุมกำเนิด
- ประวัติเกี่ยวกับการขับถ่าย

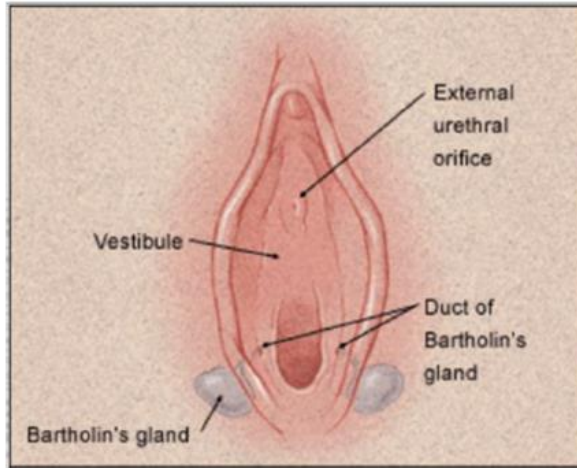
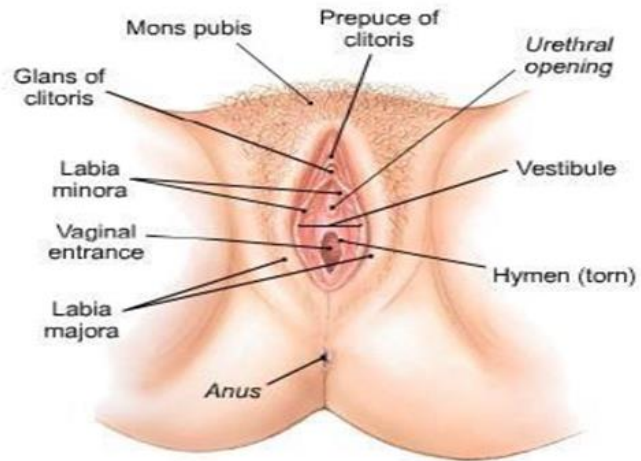
การตรวจร่างกายระบบสืบพันธุ์

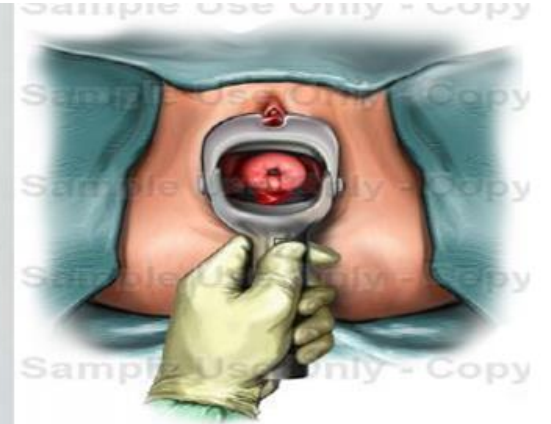
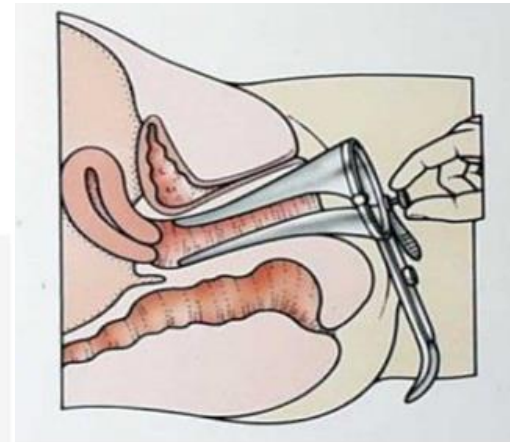
การตรวจเต้านม

การตรวจร่างกายระบบอวัยวะสืบพันธุ์เพศหญิง

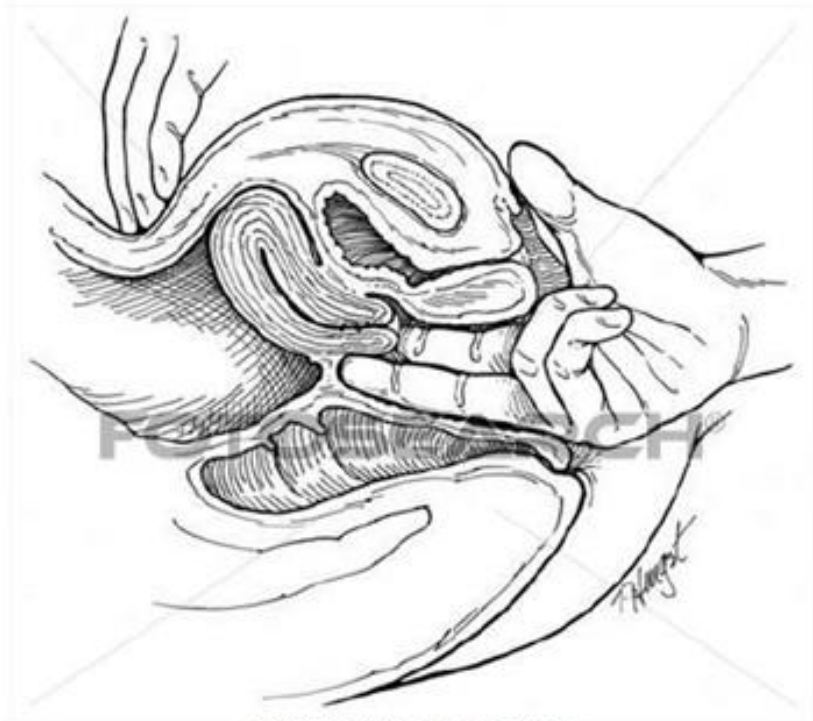
การตรวจภายในช่องคลอดและปากมดลูกโดยใช้สเปคูลัม (Speculum examination)

การคลำอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก (Digital examination)

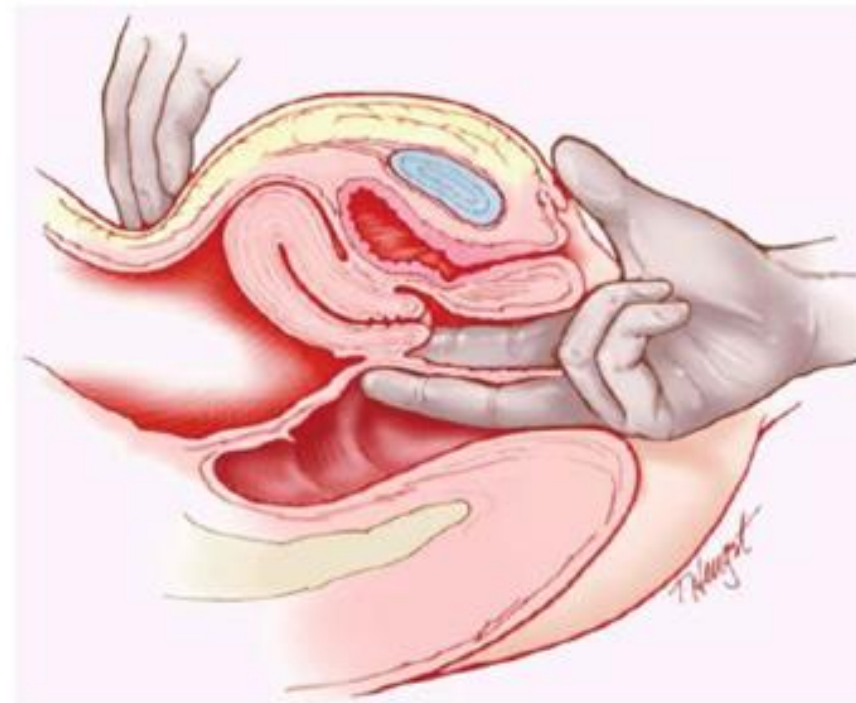

การตรวจภายในโดยการคลำด้วยมือทั้ง 2 ข้าง (Bimanual examination)

cog03001 www.fotosearch.com

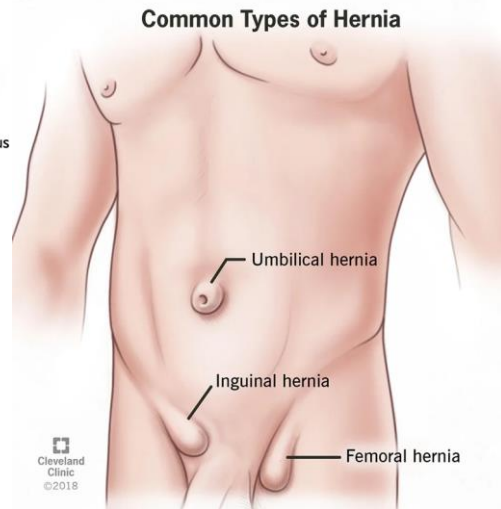
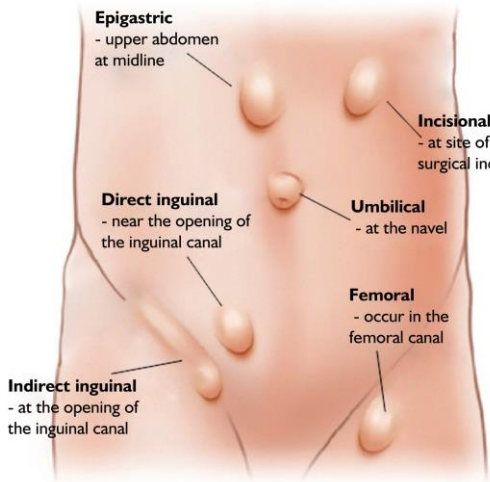
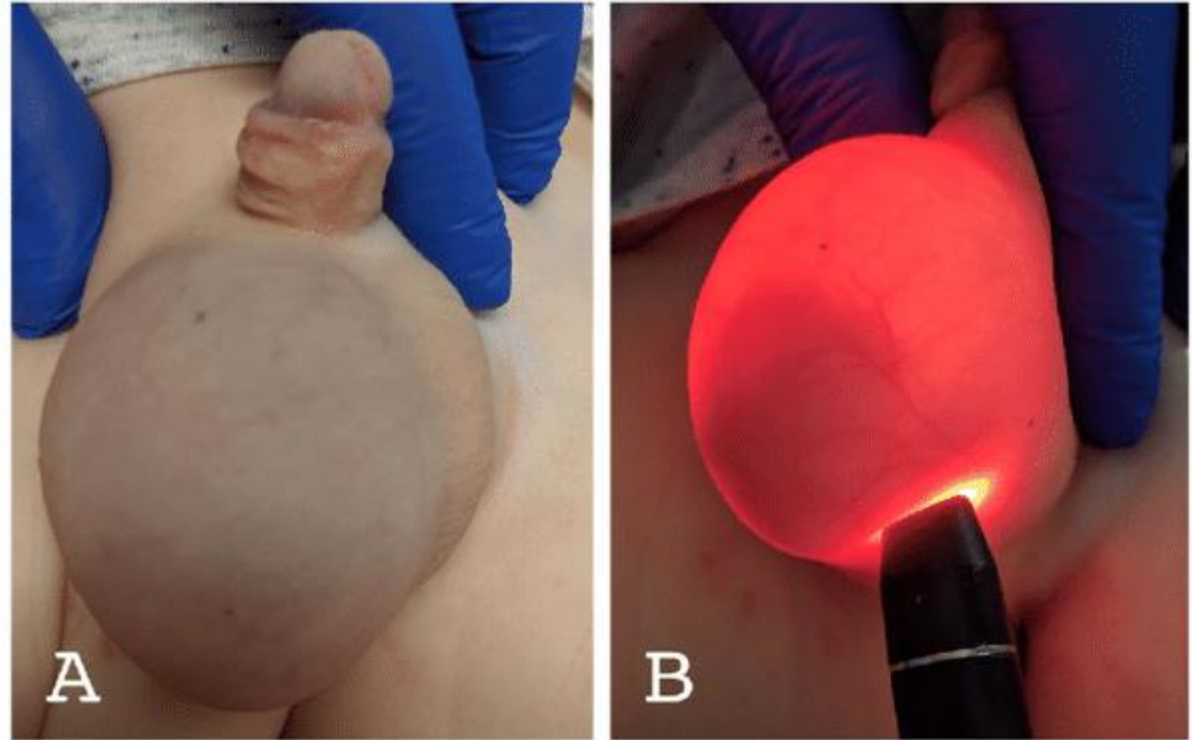
การตรวจช่องคลอดและทวารหนัก
(Retrovaginal examination:RV)

การตรวจอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย

Transillumination

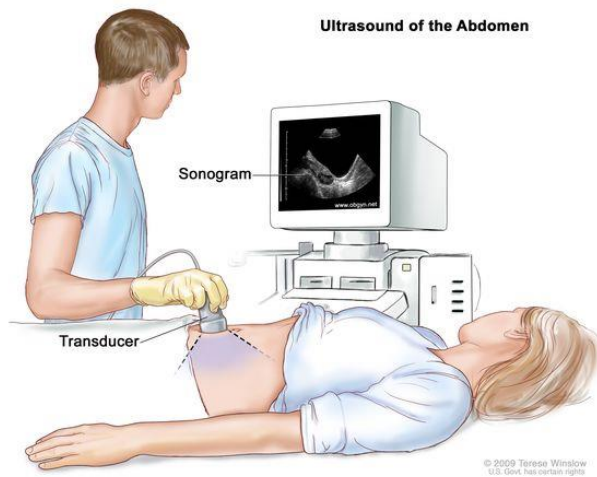

Hernia

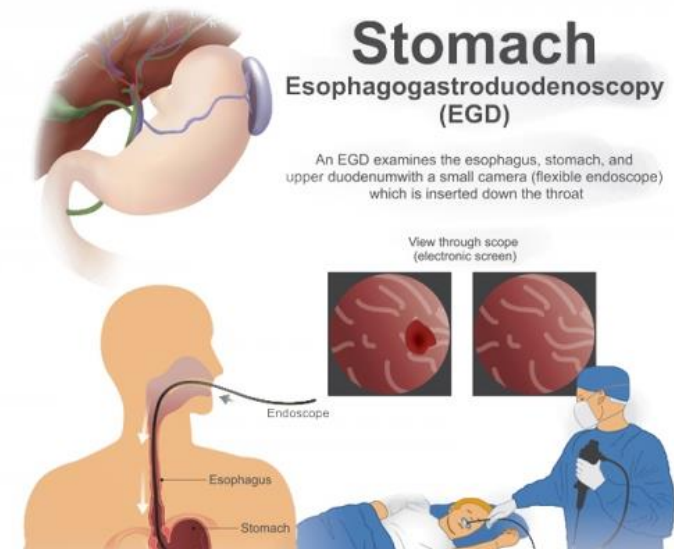
การตรวจทางห้องปฏิบัติการระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์

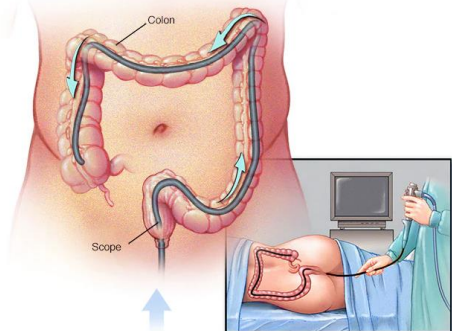
- Complete Blood Count (C.B.C.)
- Ultrasonography

Esophagogastroduodenoscopy: EGD

Computed tomography scan: CT scan

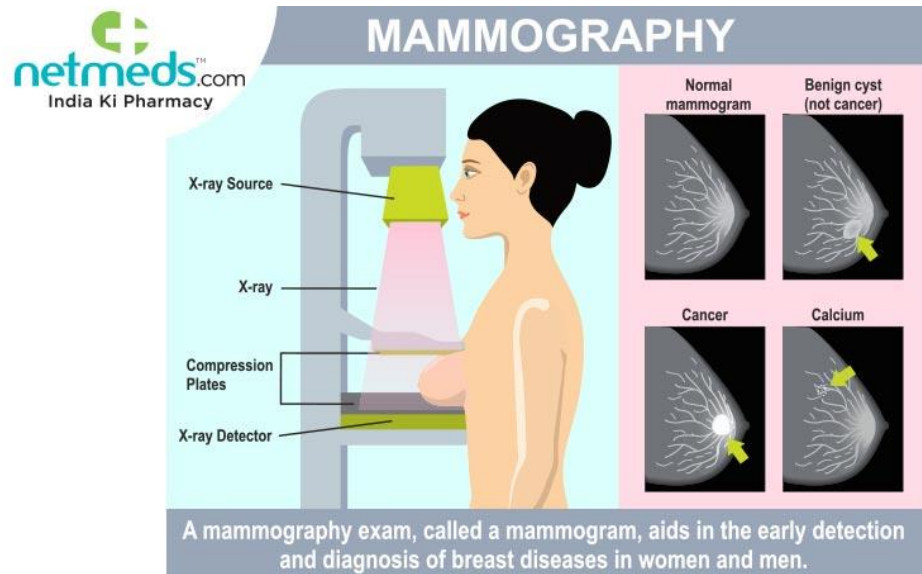
การตรวจทางห้องปฏิบัติการระบบทางเดินปัสสาวะ

- **Urine analysis: UA**
- **Urine culture : UC**
- **BUN, Creatinine (Cr.)**
- **Cystourethroscopy**
- **Intravenous pyelography (IVP)**
- **Renal angiography**

การตรวจทางห้องปฏิบัติการระบบสืบพันธุ์

- Mammography

Papanicolaou smear: PAP smear

